

## דף עד

קנד. א. מי שאין ידוע מי אביו, והאם אומרת לכשר נבעלתי — מה דינו לענין יוחסין?  
ב. האסורים לבוא בקהל, האם מותרים הם זה בזה?

א. אבא שאול היה קורא לשתוקי 'בדוקי'. ופרשו, בודקים את אמו ואם אומרת לכשר נבעלתי — נאמנת, וכרבן גמליאל ורבי אליעזר, ודלא כרבי יהושע שאמר לא מפיה אנו חיים. ויש דעה שרבן גמליאל לא הכשיר אלא את האם, שנאמנת על עצמה שלא נתחללה, אבל הולד פסול (לפי שאין לו חזקת כשרות דמעיקרא). ואולם אבא שאול מכשיר אף את הולד. (וכן דעת רבי יוחנן בדעת רבן גמליאל). ועוד הוסיף אבא שאול שאפילו כשרוב פסולים אצלה — נאמנת.

אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבן גמליאל (ואפילו ברוב פסולים. ורב חולק. ע' להלן עה. ל'אבע"א, ובתורא"ש שם). וכן אמר רבא: הלכה כאבא שאול.

א. אפילו כל הכשרים שבאותו מקום פסולים, נאמנת לומר לכשר נבעלתי (ריטב"א; תוס' כתובות יג: ועוד).

ב. לדעת הרי"ף ועוד (עריטב"א עה.), אף על פי שלענין כשרות האם לכהונה יש להחמיר לכתחילה ברוב פסולים, לענין הולד — כשר אף לכתחילה, כי האם הואיל ויש לה אפשרות להינשא לישראל, לכך יש לחוש. משא"כ לענין הולד, אם אתה חושש לממזרות הרי הוא פסול אף לקהל ישראל, לכך כדיעבד דמי וכשר אף לכהונה.

ג. אמרה האם לממזר נבעלתי — הרי זה ספק [ורק להכשיר נאמנת, כי מדאוריתא הוא כשר לבוא בקהל] (עפ"י רמב"ם. ער"ן ומ"מ. ויש מי שחולק — ע' ריא"ן).

ב. לדעת תנא קמא, גרים ועבדים-משוחררים, ממזרים ונתינים, שתוקים ואסופים — כולם מותרים לבוא זה בזה. והוא הדין לגר עמוני ומואבי (אבל לא עמונית ומואבית שכשרות לבוא בקהל. רש"ש עפ"י תוס' יבמות עה.). וכן אדומי ומצרי עד שלשה דורות (מפרשים).

כאמור לעיל, רבי יהודה אוסר גר בממזרת וכן גירת בממזר, שקהל גרים נקרא 'קהל'. ואולם גר עמוני מותר בממזרת אף לרבי יהודה, שהרי אינו ראוי לבוא בקהל.

א. הולד הבא מעמוני וממזרת, הריהו הולך אחר הפגום שבשניהם, והוא ממזר עמוני. (חלקת מחוקק ד סקכ"ב. והב"ש תלה זאת בשני פירושי הראשונים).

ב. יש להסתפק אם גר עמוני מותר בשפחה [כדין ממזר דקיימא לן נושא שפחה לכתחילה] אם לאו. ואם הוא גם ממזר — ודאי מותר בשפחה. (חלקת מחוקק שם).

רבי אליעזר אומר: ודאן בודאן — מותר. ודאן בספיקן וספיקן בודאן בספיקן — אסור. וכפי שיתבאר בע"ה להלן.

הלכה כר"א, כדלהלן. וכתב הרמב"ם (איסורי ביאה טו) ששתוקי ואסופי מותרים בנתינים. ואפשר שהולך לפי שיטתו שהנתינים אינם אסורים אלא מדבריהם, הלכך לא החמירו בשתוקי ואסופי. (עפ"י ר"ן).

קנה. האם הנשים דלהלן מותרות לכהן?

א. גירת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד.

ב. בת גר ובת גורת.

ג. בת חלל ובת חללה.

א. גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד — רבי שמעון מכשיר לכהונה. וחכמים פוסלים (כדלהלן עח.).

ב. גר שנשא גיורת — בתם פסולה לכהן, כדברי רבי אליעזר בן יעקב. רבי יוסי מכשיר. רבי יהודה אוסר אף בגר שנשא ישראלית. (ע"ע בפירוט להלן עח.).

ג. בת חלל שנשא ישראלית — רבי יהודה פוסלה לכהן. ורבי דוסתאי מכשיר, שבנות ישראל מקוה טהרה לחללות. אבל חלל שנשא חללה — בתם פסולה לכהונה. בת חללה וישראל — כשרה לכהונה. (ע"ע בפירוט להלן עז.).

## דפים עד — עה

קנו. אלו אנשים פוסלים את האשה מן הכהונה בביאתם?

בן תשע שנים ויום אחד (שביאתו ביאה) גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי, כותי, נתין, חלל, וממזר — שבאו על הכהנת על הלוייה ועל הישראלית — פסולה מן הכהונה (שאסורה לינשא לכהן, והכהנת — לא תאכל בתרומה. ובת כהן כי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל — כיון שנבעלה לפסול לה, פסלה. ודרשו מובת לרבות לוייה וישראלית. יבמות סח.).

כתב הר"ן: בכל אלו נאסרת האשה לכהן משום 'זונה', מלבד חלל שאין ביאתו בעבירה, אינה נעשית 'זונה' אלא 'חללה'. והרמב"ם (איסורי ביאה יח, א ג) כתב שאף החלל עושה אותה 'זונה'. והר"ן תמה על כך.

וכן נכרי ועבד פוסלים את האשה מן הכהונה בביאתם. (ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבא אל בית אביה... — יצאו אלו שאין להם אלמנות וגרושין).

א. גם אחד מן הקרובים האסורים משום ערוה, פוסלים את האשה בביאתם, ועשאוה 'זונה' כדלהלן עז:.

ואולם הנועל את הנדה, אינה מתחללת ולא נעשית 'זונה' ומותרת לכהונה (עתוס' יבמות ס; רמב"ם איסורי ביאה, א; שו"ת הרשב"א ח"א אלף ר; בית שמואל ז סקל"ה). והיו דעות שאסרוה לכהונה, אך גם לאותן דעות כל עוד היא תחת בעלה אינה נאמנת לומר שנבעלה בנדוטה ולאסור עצמה על בעלה הכהן, ורק לאחר מכן נאמנת (ע' בשו"ת מהר"ם חלאוה ד).

ב. לדברי רבי יהודה, אף גר פוסל את האשה בביאתו. (ולמד זאת בצד השוה מחלל וממצרי (עת.). וכן הסמ"ך דין זה על הכתוב ביהזקאל, שאלמנת גר אינה כשרה לכהונה (שם ע"ב).

לתנא קמא אין חילוק בין האישים הפסולים. ואילו רבי יוסי אומר: כל שזרעו אינו פסול, כגון מצרי שני — אינו פוסל את האשה בביאתו. רבן שמעון בן גמליאל מיקל יותר ואומר: כל שאין כל זרעו פסול — אינו פוסל. הלכך עמוני ומואבי הואיל ובנותיהם כשרות לבוא בקהל, אינם פוסלים.

א. לפי רבי דוסתאי בר' יהודה שבנות ישראל מקוה טהרה לחללים, חלל הבא על בת ישראל לא פסלה מן הכהונה לרבי יוסי ולרשב"ג, שהרי זרעו אינו פסול.

ב. הלכה כתנא קמא, שאף מצרי-שני ועמוני פוסלים (רמב"ם איסורי ביאה, ג).

ג. רש"י ביבמות הביא דעה שחייבי כריתות אין פוסלים בביאתן, ודחאה.

אלמנת עיסה (רש"י כאן מפרש, אלמנה שנישאה לספק-חלל שנתערב במשפחה) — אמר רב חסדא: אפילו לרשב"ג פסולה מן הכהונה, שהרי בתו של ספק-חלל אסורה לכהן הלכך גם אלמנתו פסולה, שכל שזרעו פסול — פוסל. ודלא כעדות רבי יהושע ורבי יהודה בן בתירא שאלמנת עיסה כשרה לכהונה משום ספק ספקא.

יש מפרשים 'אלמנת עיסה' בספק ספקא ממש, כגון שנתערב ספק-חלל במשפחה, או ספק גרושה שנישאת לכהן, ונולד ספק בן ט' לראשון ספק בן ז' לאחרון (ע' בראשונים כאן וספ"ק דכתובות). ופסק הרמב"ם (איסור"ב יט, כג) שלכתחילה לא תינשא ואם נשאת לא תצא, מפני ספק ספקא. אבל אם נתערב חלל ודאי או ממזר ודאי — תצא.

ולפי פירושים אלו נראה שספק חלל פוסל את האשה בביאתו לדברי הכל.

דין מחזיר גרושתו משנישאת ופוצע דכה, לענין פסול האשה בביאתם — ע' ביבמות סה-סט.

## דף עה

קנן. א. האם שתוקי ואסופי מותרים בממזרת, וכן ממזר בשתוקית ואסופית? והאם שתוקי ושתוקית או אסופי ואסופית מותרים זה בזה?

ב. האם כותי מותר לישא שתוקית ואסופית או כותית?

ג. האם צאצאי הגר מותרים בממזרת?

ד. ארוסה שעברה, ואין ידוע אם מהארוס או מאדם זר — מה דין הולד?

א. לתנא קמא דמתניתין, וכן סובר רבי יהודה, שתוקי ואסופי מותרים בממזרת. וכן הממזר בשתוקית ואסופית (לא יבא ממזר בקהל ה' — בקהל ודאי הוא דלא יבא, הא בקהל ספק יבא. עג.). ורבי אלעזר אוסר. ואפילו ספיקן בספיקן אסר רבי אלעזר. אמר רב יהודה אמר רב: הלכה כרבי אלעזר. ושמואל חולק.

א. הלכה כרב באיסורין, הלכך ספיקן בודאן או ספיקן בספיקן אסור. (רי"ף, תוס' ועוד).

ב. הר"ן כתב שרבי אלעזר אוסר משום מעלה ביוחסין, אבל מדין תורה מותר. ואין כן דעת הריטב"א.

ג. לדברי הרשב"א, אם רוב כשרים אצלה [והבועל הלך אצלה, או אף בספק מי הלך למי] — הרי הולד כשר מן הדין ואסור בממזרת מן התורה. ויש חולקים.

ובמקום שהרוב פסולים אצלה — יש לומר שלהרשב"א מותר הבן בממזרת אף מדרבנן. ואולם בישוב דברי רש"י ביבמות יש לומר שסובר שאסור מגזרה דרבנן, אעפ"י שמדאורייתא דינו כממזר ודאי (עפ"י חזון איש א, טז).

ב. רבי אלעזר אומר [דלא כחכמים]: כותי לא ישא כותית. (ואפילו הם באים עתה להתגייר ולקבל המצוות על פיננו. עפ"י תוס' ורמב"ן).

והסיקו (עו.) לפרש טעמו כי סובר כותים גרי אמת ואינם בקיאים בתורת גטין וקדושין, הלכך יש לחוש לממזרות [ויש בהם גם ישראלים שאינם ממזרים, כגון כהנים כשרים שנתערבו בהם, הלכך חוששים שמא אחד מהם כשר והאחר ממזר. ערמב"ן תורא"ש ומהרש"א]. והרי ספיקן בספיקן אסור לרבי אלעזר. רב נחמן אמר רבה בר אבוה: ממזר מאחוזתו וממזר מאשת אח נתערבו בהם. ורבא אמר: עבד ושפחה נתערבו בהם.